

נא לא להוציא מביהכ"נ עד יום ב'
ואם בדעת הגבאים לגונוזו במוצ"ש,
ניתן לקחת במוצ"ש.

דבריהם

דרשות ומאמרים
מלאים וגדושים בדבקות ואהבת ה'
מלווים בסיפורים מלהיבי הנפש
על סדר

כי תבא

◆ מתיקות התורה ◆

נכתב בעזרת החונן לאדם דעת
על ידי
יוסף חיים ב"ר דניאל זצ"ל אליהו

נתרם לרגל שמחת הבר מצוה
של הבחור היקר יניק וחכים כמר יוסף אמזלג נ"י
יהי רצון שיתמלאו כל משאלות לבו לטובה ולברכה
ברוב אושר ועושר נחת ושמחה
אמן.

כל הזכויות שמורות

למחבר

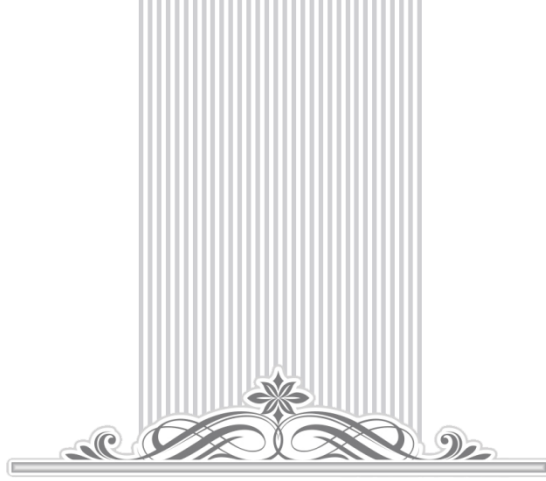
לפרטים

054-8428679

לקבלת החוברת ניתן לשלוח
בקשה לכתובת המייל:

D0548428679@gmail.com

וכן ניתן להוריד דרך אתר דרשו

כִּי תבא

מתיקות התורה

וְשִׂמְחַת בְּכָל הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתַן לָךְ יי' אֱלֹהֶיךָ וּלְבֵיתְךָ אֶתָּה וְהַלְוֵי וְהַגֵּר אֲשֶׁר
בְּקִרְבְּךָ: (דברים כו יא)

משתגעים ומתלהטים אחריה

"וְשִׂמְחַת בְּכָל הַטּוֹב" – כתב האור החיים הק' גם ירמוז במאמר
"בְּכָל הַטּוֹב" אל התורה, כאומרם ז"ל (ברכות ה.). ואין טוב אלא
תורה, שאם היו בני אדם מרגישין במתיקות ועריבות טוב התורה, היו
משתגעים ומתלהטים אחריה, ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב
למאומה, כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם:

ואמרו – "וּלְבֵיתְךָ" כי לא לנשמה לבד יגיע הטוב, אלא גם לבית
הנשמה, שהיא רוח ונפש, שהם משכן הנשמה כל אחד יתעדן כפי
יכלתו:

ואמרו – "וְהַלְוֵי" יתבאר על פי דבריהם ז"ל שאמרו בזוהר (ח"ב
צ"ד) וזה לשונם: זכה יתיר יהבין ליה נשמתא וכו' זכה יתיר יהבין
ליה נשמתא מאור אצילות וכו' ע"כ, ולבחינה זו יקרא הכתוב "לוי"
לפי שמתלוות עם האדם מחדש:

ואמרו – "וְהִגַּר" יתבאר על פי דבריהם ז"ל (זוהר ח"ג רי"ז א) שאמרו: כי כשיגיע ליד אדם מצוה מאותם מצוות שאינם נוהגות תמיד, אותם הנשמות שכבר נסתלקו מהעולם והם חסרי מצוה זו, באים וגרים עם העושה המצוה, על זה הדרך קרובים לשכר ורחוקים מן ההפסד כאמור באורך בדברי המקובלים, וכנגד בחינה זו אמר והגיר אשר

בקרבתך: (ידוע מה שמסופר על היהודי הקדוש מפשיסחא, שהיה נוהג ללמוד מדי יום ביומו שיעור גמרא עם תלמידיו, בין התלמידים היה בחור יתום מאביו. באחת הפעמים שיסבו ולמדו, החל היהודי הק' להעמיק בעניין אחד שהיה קשה לו, ודרכו היה לשהות בעיונו מתוך דבקות עצומה במשך זמן ממושך. ראה התלמיד כך והחליט ללכת לבית אמו האלמנה, ולהשיב את נפשו בטעימה כל שהיא. כשסיים את ארוחתו בבית אמו, קם בחפזו לחזור לבית המדרש כדי להמשיך בלמודו, כשפנה ללכת בקשה ממנו אמו לעלות לעליית הגג כדי להוריד לה חבילת שחת שהיתה נחוצה לה, חשש הבחור אולי התחיל היהודי הקדוש את שיעורו, והוא יאחר, והלך מבלי לקיים את בקשתה של אמו.

בהיותו בדרך חשב לעצמו הרי כל כולו של הלימוד הוא למען קיום תורה ומצוות, ועכשיו שהודמנה לידי מצוות כיבוד אם דחיתי אותה למען הלימוד!!! חזר הבחור במהירות לאחוריו, עלה לעליית הגג והוריד לאמו את חבילת השחת שבקשה ממנו.

כאשר פתח את דלת בית המדרש, נתעורר היהודי הקדוש מרעיוניו, קם מלוא קומתו ושאל אמור לי איזה מצוה קיימת בבואך? ראיתי שהאמורא אביי מלווה אותך, ומיד נתיישבה לי הקושיא שעיינתי בה.

סיפר הבחור את האמת, שאמו בקשה ממנו להוריד לה חבילת שחת מעליית הגג והוא קיים את דבריה ולכן אחר את השיעור.

אמר היהודי הקדוש לתלמידיו, לאמורא אביי לא היה אב ואם, ולכן נקרא בשם 'אביי' ראשי תיבות של הפסוק "אשר בך ירוחם יתום" וכל פעם שיהודי מקיים מצוות כיבוד אב ואם, הוא מתלווה אליו כדי שיהיה גם לו חלק במצוה גדולה זו, ומכיון שקיימת מצוות כיבוד אם התלווה אליך ובבואו אמר לי את התיורן של הקושיא שעסקתי בה)

הגמרא בנדרים (נא.) מספרת: שבערב חתונתו של רבי שמעון, בנו של רבי יהודה הנשיא, אמר בר קפרא לבתו של רבי שהיתה נשואה לבן אלעשה, למחר אני אשתה יין ואביך ירקוד לפני, ואמך תהא מקרקרת ומזמרת. (עיין בר"ן ובבן יהודע) והנה באמצע שמחת הנישואין אמר לו בר קפרא לרבי, שיבאר לו את המילה "תועבה" במ"ז (ויקרא כ יג)?

וכל מה שרבי השיב, פרך לו בר קפרא, אמר לו רבי לבר קפרא תפרש אתה, מהו תועבה? אמר לו בר קפרא לרבי, תבוא אשתך ותמזוג לי כוס יין ואתה תרקוד לפני ואז אסביר לך את הפרוש, ואכן באה אשתו ומזגה לו את הכוס ורבי התחיל לרקוד, ואז בר קפרא הסביר לו, כך אמרה תורה, "תועבה" תועה אתה בה. עיין רש"י שם.

וכששתה בר קפרא את הכוס, המשיך לשאול את רבי מדוע כתוב "תבל" לגבי משכב בהמה? ואמר לו רבי וכו' כמה ביאורים ובר קפרא דחה לו אותם, אמר לו בר קפרא עשה לי כבתחילה שתרקוד לפני ואשתך תמזוג לי כוס יין ואבאר לך. לאחר שמילאו את חפצו הסביר לרבי, כך אמר תורה תבל הוא, תבלין יש בה?

אמר לו בר קפרא ומהו "זימה" שנאמר לגבי אשת איש? וגם בפעם הזאת חזר הדבר על עצמו, רבי רקד לפניו וכו' אמר לו בר קפרא זימה הוא מלשון זו מה היא. כלומר לשון ספק שאין ידוע ממי היא מתעברת ע"כ.

הבה ונתבונן ונתאר לעצמינו איך זה היה.

שמחת נישואי רבי שמעון בן רבינו הקדוש רבי יהודה, נשיא ישראל, עשרים וארבע אלף ריבוא דינרין הוציאו על שמחה זו (נדרים נ:): עושר וגינוני מלכות מחד, ומאידיך חכמי ישראל אדירי התורה אלפי שלומי אמוני ישראל, תורה וגדולה במקום אחד.

והנה באמצע החתונה, התנא בר קפרא שואל את רבי ביאור של תיבה בתורה, תיבה אחת! רבי משיב, ובר קפרא פורך, רבי עונה בדרך אחרת ובר קפרא דוחה, כך כמה פעמים, אמר לו רבי פרש אתה. בר קפרא מבקש על כך תמורה, שמחת החתונה נעצרה מיד מזעיקים את הרבנית אם החתן מה קרה? היא שואלת? בואי תמזגי כוס לבר קפרא, עכשיו זה הזמן היא שואלת? יש לי אורחות שאני צריכה לקבל אותן וכי חסר מלצרים!!!

רבי יהודה הנשיא מסביר לה, שיש מילה אחת בתורה שהוא לא יודע את הביאור שלה, ובתמורה לכך שתמזוג את הכוס, בר קפרא יסביר לו. אבל למה עכשיו? אי אפשר להמתין לאחר החתונה?

אין לה ברירה אחרת היא מוזגת את הכוס, אך בר קפרא עדיין לא מוכן לגלות את ההסבר, קודם שרבי יהודה הנשיא אבא של החתן ירקוד לפני, וכאן רבי פוצח בריקוד נלהב לפני תלמידו, לעיני כל ישראל, ואז מבאר לו בר קפרא את ההסבר, הרוחות נרגעות השמחה חוזרת, אך לא להרבה זמן.

התנא בר קפרא שואל שוב מה פירוש של תיבה אחרת. והמחזה שוב חוזר על עצמו רבי מתרץ ובר קפרא דוחה, רבי לא מניח לו עד שיבאר לו ושוב הכל נעצר...

מיד מזעיקים את הרבנית אם החתן, מה קרה עכשיו היא שואלת!!! עוד הפעם? בואי תמזגי כוס לבר קפרא עכשיו זה הזמן היא שואלת? מה תגיד הכלה איך באמצע החתונה אני הולכת? רבי יהודה הנשיא מסביר לה שיש מילה אחת בתורה שהוא לא יודע את הביאור שלה, ובתמורה לכך שתמזוג את הכוס עוד הפעם לבר קפרא הוא יסביר לו.

אין לה ברירה אחרת היא מוזגת את הכוס אך בר קפרא עדיין לא מוכן לגלות את ההסבר, קודם שרבי יהודה הנשיא אבא של החתן ירקוד לפני, וכאן רבי פוצח בריקוד נלהב לפני תלמידו לעיני כל ישראל ואז מבאר לו בר קפרא את ההסבר וכך חזר על עצמו הדבר בפעם השלישית.

וצריך ביאור מה רצה בר קפרא להשיג בשאלותיו אלו, האם ניתן לומר ח"ו שהיה זה סתם מעשה של בדיחות וליצנות מרבינו הקדוש חלילה, דבר שאין להעלותו על הדעת כלל וכלל? וכי שם לו בר קפרא למטרה לקלקל את השמחה ח"ו, עד כדי כך שהגמרא שם אומרת שחתנו של רבי, 'בר אלעשה' לא יכל לסבול זאת שכך עושים לחמיו, וקם ויצא, ובפרט שמהות שאלותיו לא היו בדברים השייכים לענייני פיקוח נפש, או איזה ענין הנוגע כעת למעשה, וגם לא איזו קושיא עמוקה בדבר שתלוי בסברא, אשר אינה סובלת דיחוי, ויש להיזקק בשבילה לרבינו הקדוש, ועוד בשעת החופה של בנו של נשיא ישראל רבינו הקדוש ובמעמד כל שועי ונכבדי עולם? הרי זה בסך ביאור של מילה בתורה אשר ניתן היה להפנותה אף למלמד תינוקות הבקיא בביאורי מילים?

אכן נראה שענין גדול היה לבר קפרא בזה, להראות העמים והשרים את גדלותו של רבינו הקדוש, על מה ולמה זכה והגיע להיות מחבר ומקבץ כל התורה שבעל פה, ששה סדרי משנה, כי כידוע שבחתונה זו הוציאו 240.000.000 דינרים ועם כל זה רבי עוזב הכל, שוכח מכל הסובב ורק דבר אחד מפריע לו, עוד ביאור נכון במילה אחת... בתורה, שזה נצח, וזאת רצה בר קפרא להראות את גדלותו של רבינו

הקדוש, שעם כל עשירותו, כל זה אינו שוה ולא חשוב בשביל לדעת עוד ביאור של מילה אחת בתורה, ובגודל צמאוננו לעוד הבנה ועוד ידיעה, כל הדברים האחרים ולו החשובים ביותר כחופת בנו של רבי, נדחים וזזים הצידה.

כדברי האור החיים: שאם היו בני אדם מרגישין במתיקות ועריבות טוב התורה, היו משתגעים ומתלהטים אחריה ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה, כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם:

כמו אדם שרגיל להשתכר מהיין, שמביאים לו יין שמעולם הוא לא טעם אותו הוא שוכח מהכל עד שיטעם ממנו.

ויש לציין לדברי הגמ' בברכות (סב:) שאמרו על בר קפרא דהוי מזבין מילי בדינרי וביאר הגר"א במשלי (לא כד) שלא היה אומר דברי מוסר עד שהיו משלמים לו על זה בדינרים. וא"כ מה שעשה בר קפרא כאן הוא לשיטתו, שרצה להראות עד כמה מוכן רבי לשלם בשעת חופת בנו, כאשר נמצאים שם כל שועי עולם ובחתונה היקרה ביותר, שהוציא עליה כ"ד אלף ריבוא דינרי זהב, עבור עוד איזו הבנה במילה אחת בתורה.

*

הגמרא (בבא מציעא קיד.): מספרת: שרבה בר אבנה מצא את אליהו הנביא בבית הקברות של גויים. אליהו הנביא לא מזדמן בכל רגע, וגם כאשר פוגשים אותו, הוא יכול להעלם, אבל רבה בר אבנה תפס את הרגע הגדול בו פגש את אליהו, וסיפר לו כי יש לו כמה בעיות.

אחת מהן הלכה שאינה ברורה לו, מהו שיסדרו לבעל חוב? מאיזה פסוק לומדים דין זה? (בעל חוב שמצבו דחוק, מגיעים אתו להסדר לאחר שמעריכים את צרכיו הבסיסים משערים כמה הוא יכול לשלם).

אליהו הנביא השיב לו שלומדים גזירה שווה 'מיכה מיכה מערכין' גבי ערכין כתיב "וְאִם מֶנֶךְ הוּא מְעַרְפֵּךְ (ויקרא כז ח) ולגבי בעל חוב כתיב "וְכִי יִמוֹךְ אָחִיךָ" (ויקרא כה לה)

עוד שאלה יש לי: אני אובד עצות ואין לי תשובה, מנין לערום שאסור לו להפריש תרומות ומעשרות? השיב אליהו הנביא, כתיב "ולא יראה בך ערות דבר" (דברים כג טו) ואסור לברך כשהוא ערום.

כאשר אליהו הנביא ע"ה פתר לו את בעיותיו הדחופות שאל רבה את אליהו הנביא שאלה נוספת, הרי אתה אליהו הנביא כהן, שהרי פנחס הוא אליהו, אם כן כיצד אתה חולף ועומד בבית הקברות?

השיב לו אליהו הנביא וכי לא למדת סדר טהרות, שם נאמר בשם רבי שמעון בר יוחאי, כי קברי גויים אינם מטמאים באהל. (טומאת אהל שאדם מאהיל על מת או על הקבר ונטמא בעקבות כך, זה רק בישראל ולא בגוים)

התנצל רבה בר אבוב ואמר, כי בקושי בארבעה סדרים שנוהגים עכשיו, מועד. נשים. נזיקין. קדשים. הוא יודע, אבל זרעים וטהרות שלא נוהגים עכשיו למעשה, כי בחוץ לארץ לא נוהג מעשרות ושמיטה וכו' וטהרות זה רק בזמן שבית המקדש קיים לכן אינו בקי בהן.

שואל אותו אליהו הנביא ומדוע לא הספקת ללומדם? ענה לו אין לי פרנסה. וקשה לי ללמוד.

אומר רבי יעקב גלינסקי זצ"ל (להגיד במדבר עמ' 331) נחשוב רגע! היתה לו בעיה קשה אחת, הפרנסה קשה עליו, הוא רצה ללמוד את כל הש"ס אך לא יכל, כי לא היתה פרנסה, אין מה לאכול, הפרנסה בדוחק רב. א"כ מה היה עליו לעשות כאשר ראה לפניו את אליהו הנביא?

לומר לו שלום עליכם ר' אליהו, אני אברך כולל, מצבי קשה מאד והרי אליהו הנביא יכול לתת ביד רחבה. אני למשל אומר הרב גלינסקי נמצא עתה בלוס אנג'לס. אם הייתי פוגש את אליהו הנביא, מה הייתי מבקש ממנו, אליהו תרחם עלי, אני מעוניין לשוב לישיבה לארץ ישראל לאמירת שיעורים, תן לי צ"ק אחד לכיסוי גירעונות הישיבה וגמרנו.

אך לא! רבה בר רב אבוב לא סיפר לאליהו הנביא על בעיות הפרנסה, אלא על בעיה אחרת שלא באה אצלו על פתרונה, האם מותר

לתרום ערום? והאם מסדרין לבעל חוב? מדוע? כי השאלה מהו שיסדרו לבעל חוב הטרידה אותו יותר ממצבו בפרנסה.

בסופו של דבר התגלה לאליהו הנביא כי מצבו דחוק מאד בפרנסה וכנ"ל, מה אליהו הנביא עשה? העלה אותו לגן עדן התחתון כאשר הגיע אמר לו פשוט גלימתך, הכנס בה כמה עלים של גן עדן. הוא עשה כהצעתו של אליהו ונטל לכיסו.

כאשר בא לצאת, שמע קול האומר, רבה בר אבוא לקח את הגן עדן שלו. כאשר שמע כך, מיהר והשליך את העלים חזרה ויצא. עם זאת אומרת הגמרא, כי נדף מהמעיל שלו ריח טוב עד שמכר את הגלימה בשנים עשר אלף דינרי זהב, וכיון שלא רצה להנות מהכסף הזה חילק את זה לחתניו.

סיפר הרב שלמה בן שמעון שליט"א כן ראינו אנחנו בעינו את ראש ישיבת פורת יוסף רבי עזרא עטייה זצ"ל שהיה בעת לימודו, היה מעמיק בלימודו ואינו מרגיש כלל מה הוא אוכל ומה הוא שותה.

סיפר בנו של רבינו, שפעם הרבנית עטייה, הביאה לו בבוקר חצי פיתה וצלחת שיש בה שמן וזעתר, וכשבאה לקחת אותם ראתה שהוא לא נגע בצלחת ובזעתר.

וכששאלה אותו למה לא אכל, השיב לה ודאי אכלתי, וטבלתי את הפיתה בשמן ובזעתר.

מתברר שהיה מטבל את הפיתה בשלחן, ועוד פעם בשלחן ולא הרגיש כלל במה הוא מטבל ומה הוא אוכל.

וכן היה מעשה ברבי עזרא עטייה זצ"ל שהיה בישיבת פורת יוסף בהיותה בשכונת הבוכרים, ויצא הרב תוך כדי עיונו בסוגיא, יצא בלי הגלימה והמצנפת והלך וחצה כבישים רבים, והגיע עד לישיבת חברון בשכונת גאולה.

ואברך אחד שראה אותו כך, הבין מדעתו שהרב שקוע בלימוד ואינו מרגיש כלל איפה הוא נמצא, ואז אמר לו שכנראה יצא מהישיבה, והעלה אותו האברך לחדרו של ראש

הישיבה מהר"י סרנא, ואמר לו שהוא ילך ויביא לו את הגלימה והמצנפת.

כאשר הרב עובדיה יוסף זצ"ל שימש כרב הראשי לישראל הוא קיבל חופשה מטעם המדינה, לשהות בבית מלון בצפון לכמה ימים, לו ולכל משפחתו.

בני המשפחה הפצירו ברב שיסכים. הרב הסכים אבל בתנאי, שיביא עמו ארגז מלא ספרים שיוכל ללמוד שם.

כשהגיעו לבית מלון לא ארכה החופשה יותר משעתיים, כי אחרי שעתיים אמר להם הרב, כי הוא לא מסוגל יותר, או שיביאו את כל ספריו לכאן, ספרייה שהכילה עשרות אלפי ספרים או שיחזרו לביתם.

לאחר חופשה של שעתיים בצפון הארץ חזרו הביתה כל המשפחה.

שעתיים הוא לא יכול היה להסתדר בלי התורה כמו שהוא רגיל. הוא הרגיש והתמכר למתיקות התורה עד שלא יכול היה בלעדיה.

מסופר לאחר שניחם האדמו"ר ממכנובקה שליט"א את בני משפחתו של הרב עובדיה לאחר פטירתו, ירד לבית המדרש היכן שהרב היה מתפלל, ניגש אל הסטנדר שם היה הרב שופך את תפילתו לאבינו בשמים, עמד שם כמה דקות בהתבוננות.

במגירה שבתוך הסטנדר נמצאה קופסה של סוכריות. האדמו"ר שליט"א פנה אל אחד הנכדים הצעירים, של הרב שהיה נוכח באותה עת במקום, ושאלו לפשר הסוכריות שנמצאים במגירת הסטנדר?

הנכד השיב שאלו סוכריות שהסבא היה מחלק לנכדיו.

או אז ביקש האדמו"ר מהנכד שיעלה למעלה ויבקש רשות מכל אחד מהבנים באופן אישי, ושאל אם יכול הוא לקחת סוכריות אלו.

לאחר שהנכד שב עם תשובה חיובית, מילא האדמו"ר שקית מלאה מהסוכריות וכשהגיע לביתו חילק האדמו"ר מהסוכריות הללו לכל אחד מנכדיו, כשהוא מברך אותם כל אחד בנפרד שיזכו למתיקות התורה כמו שהיתה לרב עובדיה זצ"ל.

ריתחא דאורייתא

פעם אמר רבי יצחק זאב סולוויצ'יק זצ"ל (הגרי"ז) לרבי אפרים בורדיאנסקי זצ"ל, כי הסיבה לכך שבדור הקודם הצליחו ועלו והתעלו בתורה, ואילו בדורנו מעטים הם המתעלים, הוא מחמת שחסר בדורנו ענין הריתחא דאורייתא.

והוסיף: זכורני פעם, כאשר היו לומדים, ומתווכחים בלימוד היו ממש רוצים לתת לשני מכה עם הסטנדר.

ובהזדמנות אחרת אמר הגרי"ז כי פעם בישיבות היו שומעים את הכינויים עם הארץ וכדומה, ואילו היום לא שומעים כן, ובאמת שאין הטעם מפני שהיום אנו עדינים יותר, אלא משום שלא אכפת לנו לשמוע סברות עקומות!

ברוסיה הלבנה בתקופת שלטון הקומוניסטים נאסר על היהודים ללמוד תורה, ומי שהיה נתפס על לימוד תורה הק.ג.ב. היו אחראים לענות אותו ולהעמיד אותו מול כיתת יורים.

רבי דוד בליכער, היה יהודי כבן 70 שחי באותה תקופה, כינו אותו בשם רבי דוד הסומא, כי חוץ מתורה הוא לא היה רואה כלום.

מדי יום היה ר' דוד מלמד ילדים גמרא, במרתף בחשאי.

באחד השיעורים הם הגיעו לתוספות מוקשה הבנה במסכת כתובות, והנה תוך כדי ההסבר של ר' דוד, התפרץ

למרתף שוטר מהק.ג.ב. הילדים הבינו כי סופם למות, וכמעט התעלפו, אך ר' דוד לא איבד עשתונות, הוא קם, ניגש לשוטר וסטר לו בפניו.

הסטירה היתה כל כך חזקה, עד שהשוטר עף לאחור 4 מטר ונפל...

למרבה הפלא השוטר קם מיד, יצא מהמרתף, ויותר לא חזר. רק שנזכור ר' דוד היה כבן 70 והשוטר כבן 30.

הרב מבריסק שצפה במתרחש, פנה לר' דוד אני רוצה להבין, מילא אם היית מסכן את עצמך אבל איך העזת לסכן את כל הילדים?

ענה לו ר' דוד מה יש להבין? וכי אם אדם נכנס באמצע תוספות ומפריע, לא מגיע לו שיחטוף סטירה בפנים?

והנה כולם התפלאו איך זה שהק.ג.ב. לא הגיעו אחר כך למרתף להעניש את ר' דוד ותלמידיו? אלא שאחר כך הסיבה התגלתה.

הסטירה שקיבל השוטר היתה כל כך חזקה עד שנעקרו לו כל השיניים הקדמיות, ולכן הוא התבייש לספר לחברה שלו שזקן בן 70 שבר לו את השיניים בסטירה אחת, השוטר שתק והעיקר שלא להתבייש.

זו דוגמא לדברי האור החיים הק' משתגעים ומתלהטים אחריה ולא יחשב בעיניהם מלא עולם וכו' למאומה.

מסופר על רבי אליעזר גורדון זצ"ל ראש ישיבת טלז, שעבר פעם ליד בית המדרש ושמע כיצד שני בחורי ישיבה מתנצחים בהלכה, האחד הקשה קושיא, והאחר ביקש לתרצה, ולא עלה בידו.

רבי אליעזר שמצא לה תירוץ נאה, ביקש להכנס לבית המדרש כדי להציע תירוץ, והנה דלתות בית המדרש נעולות.

לא היסס רבי אליעזר הרבה, טיפס דרך החלון הפתוח, קפץ וירד על רצפת בית המדרש, ומיד נכנס בשקלא וטריא עם שני בחורי הישיבה.

רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל עבר יחד עם הרבנית ליד היכל הישיבה, ואמר לה שהוא סר לזמן מועט לישיבה.

הרבנית שהמתינה לו זמן רב, התפלאה בצאתו על התעכבותו המרובה.

והסביר לה הרב בבדיחותא, משול אני לאחד מסובאי יין, שהחליט פעם להיגמל אחת ולתמיד מהשתיה, אך בראותו לפתע בקבוק יי"ש שכח מכל החלטותיו וחטף לגימה.

כן אנכי ראיתי לפני בחורי ישיבה והקיפוני בשטנדר"ס פשוט לא יכולתי להמנע מלשוחח עימם בדברי תורה.

ידוע כי בוילנא התכנסה אסיפה גדולה של גדולי ישראל בביתו של רבי חיים עוזר בנוגע לענין גדול מאוד, בתקופה זו היו רדיפות של המשכילים, וגדולי ישראל משתתפי האסיפה ורבי חיים עוזר בראשם, ישבו בכובד ראש לטכס עצה.

ולפתע נכנס אברך צעיר, הלא הוא הרב שך זצ"ל וניגש מיד אל רבי חיים עוזר, באמרו יש לי פשט בתוספות.

רבי חיים עונה לו, והרבנים שישבו שם המה ראו כן תמהו על התנהגותו של האברך אשר נכנס באמצע אסיפת גדולי ישראל ותוך כדי שהוא מתעלם מכל הנאספים הוא משוחח עם ר' חיים עוזר על פשט בתוס'?!?!

אמר להם ר' חיים עוזר אל תתפלאו, הוא לא רואה ולא יודע שום דבר מלבד לדעת את הפשט בתוספות.

מעשה שסיפר רבה של שכונת רמת יצחק בעיר רמת גן רבי שמואל אברמוביץ זצ"ל.

מפרק לפרק הייה נוסע לבקר את בניו רבי יצחק ור' טוביה שלמדו בישיבת אור ישראל בפתח תקוה ולשוחח עמם בסוגיות הנלמדות.

יום אחד הזדמן רבי שמואל אברמוביץ אל המקום, סמוך לזמן תחילת השיעור של ראש הישיבה רבי יוסף רוזובסקי זצ"ל אחיו של ר' שמואל.

רבי יוסף פסע באותם רגעים אל מקומו להגדת השיעור והשניים נפגשו יחדיו, רבי שמואל אברמוביץ מהאריות של ישיבת כנסת ישראל בעיר הקודש חברון, מצא שעת כושר להרצות בפני רבי יוסף קושיא חזקה בסוגיא הנלמדת בישיבה, ולא חלפו רגעים רבים עד שהפך המקום לשדה קרב.

כששני האריות שולחים חיצונית זה על זה, ושואגים זה לעומת זה בריתחא דאורייתא, והמה מוקפים כגורן בתלמידי שיעורו של רבי יוסף, הנוטלים אף הם חלקם במלחמתה של תורה.

כך חלפה לה חצי שעה מעת שעת תחילת השיעור ועוד חצי שעה והמערכה עדיין בעיצומה, כשקול ענות גבורה מזה ומזה מוסיפים להדהד בכל עוז במבואות בית ה', זה מקשה וזה מפרק, זה בונה וזה סותר כדרכה של תורה, בינתיים חלפו למעלה משעתיים, זמן סיום השיעור הגיע, השיעור הרשמי עדיין לא החל, אבל שיעור גדול ביסודה של צורת תלמוד תורה חוו התלמידים כל אותן שעות, כאשר מלבד אשר הם עצמם נעשו שותפים של ממש לאותה מערכה שליהטה את קרבם באש התורה, עוד זכו לראות בעליל כיצד בני אדם המרגישים במתיקות ועריבות טוב התורה משתגעים ומתלהטים אחריה כלשון האור החיים הק'.

זכורני מעשה סיפרה הרבנית אשת חבר לרבי יוסף רוזובסקי זצ"ל כאשר גיסי ראש ישיבת פוניבז' רבי שמואל בא

לבקרנו, כדרכם התפתח תיכף לבואו ויכוח תורני בינו לבין רבי יוסף, והיה קולם הולך וחזק מאד מתגבר והולך אל מחוץ לכותלי הבית.

לפתע נכנס מאן דהוא לביתנו, כסבור היה שפרצה כאן איזו תגרה, וביקש להפריד בין הניצים, אותו פלוני לא השכיל להבין כי אלו השניים המתנצחים, אוהבים איש את רעהו אהבת-נפש והתורה היא הרוחתת בהם.

כי אמנם במידה גדושה באה הריתחא דאורייתא של רבי יוסף לידי ביטוי עוצמתי, שעה שנשא ונתן במלחמתה של תורה עם אחיו ר' שמואל כדרכם בימי בחרותם.

לרבי יוסף ואחיו רבי שמואל היו קווי דמיון רבים בעמל התורה, בהכנת השיעורים ומסירתם לתלמידים, בישרות השכל וההנהגה, בחתירה לאמת ללא פשרות, בחינוך התלמידים ועוד, ברם בשעה שנפגשו יחדיו התפתח ביניהם קרב של ממש על דבר אמת, כשאש התורה מלהטת סביבם ולשוונתיה כמו אוחזים בקירות הבית.

גם בתו של רבי שמואל הרבנית רוטברג (אשת רבי צבי רוטברג ראש ישיבת בית מאיר) מתארת בערגה את אותה מלחמתה של תורה שהיתה פורצת בין האחים הגאונים בין כתלי ביתו של רבי יוסף כפי שחוותה בימי ילדותה.

לפעמים היה אבא מצרף אותנו לביקורו האהוב אצל רבי יוסף אחיו, אבא היה אז חדור חדוה ומלא ציפיה פנימית, היה מזמין מונית ונוסע עם כולנו לפתח תקוה.

מראש ידענו מה עומד לקרות. אבא היה נכנס לחדרו של רבי יוסף אחיו, ועל פניו חיוך מדושן עונג מלא ציפיה.

היה שואל כמו תמיד את שאלת הפתיחה וואס הערצאך? מה נשמע, זו היתה מילת החולין הראשונה והאחרונה...

התשובה של רבי יוסף כבר דנה בסבך תורני שהעיק על ליבו הגדול, מביני מדע טענו שדוקא משום שאבא ורבי יוסף

היו בעלי הגיון דומה באופן מפליא, ובאותה שאיפה לשלמות התלקחו ביניהם תמיד קרבות עזים בתורה.

ביתו של רבי יוסף שכן בקומת קרקע, הקולות והברקים היו מושכים את שימת לב העוברים ושבים.

כך לדוגמא העיד בעצמו רבי אברהם גינחובסקי מתלמידיו של רבי יוסף, שבנערותו רגיל היה לעמוד לפרקים עם אחיו במשך שעות מאחורי חלון ביתו של רבי יוסף, כשהם מטים אזנם כיצד רבי יוסף מדבר בלימוד עם אחיו רבי שמואל, זאת למרות שתוכן השיחה לא הובנה להם כל צרכה, באשר הם דיברו 'בקודים' בשיח לימוד משלהם.

יש שהיתה הריתחא דאורייתא של רבי יוסף פורצת מכתלי ביתו וחודרת פנימה אל היכל הכולל שממול, כשאש התורה היוקדת בקרבו, מלהטת את התלמידי חכמים יושבי הכולל.

פעם אחת נכנס רבי יוסף להיכל הכולל בסערה, ומיד פתח במשא ומתן סוער עם רבי חיים שאול קרליץ, מחברי הכולל לימים גאב"ד שארית ישראל, שניהם להטו באש של תורה, להב הרשב"א המוקשה בער בתוכם בצעקות שבר גדולות...

לפתע רצו פנימה שני שוטרים מבית המשפט הסמוך (לימים הושכן שם בית הדין הרבני) כשהם סבורים שנקלעו למצב של תיגרה מסוכנת, ונוכחתם במקום הכרחית מאד.

לומדי הכולל לא יכלו להעמיס לתוך מוחם האטום של שוטרי בית המשפט שאין להם מה לדאוג, הידידות הגדולה ביותר בכל העולם כולו, על קרבו וכרעיו הינה בין שניים המתנצחים בהלכה ומשלבים יד ביד באהבת תורה.

שבו השוטרים וביקשו בשנית, הרתיחה שעולה כאן בין כתלי הבית מפריעה לנו במהלך המשפטים, אולי קצת יותר בשקט בבקשה.

ומעשה היה, זה עתה החלו "בקבלת שבת" בהיכל הכולל, התפילה מתנהלת במנוחה, ולפתע נפתחה דלת בית המדרש בסערה, רבי יוסף פורץ פנימה בשאלה איפה הוא, היכן הוא? עד שמצא את מקומו של רבי ישראל פייגנבוים מפארי בית המדרש, ספסלי בית המדרש כאילו נדחקו הצידה, הקירות היו מבוהלים, ורבי יוסף עם כל הריתחא שלו בתורה, החל שופך קיתון של רותחים על ראשו של רעהו רבי ישראל, הוא כמו אינו יודע מה מתפללים עכשיו, הוא גם התעלם לגמרי מן העובדה שכולם ניצבים ומביטים בו, הוא בשלו איך כתבת כזה דבר? הרי יש לי סתירה מרש"י???

וההר בוער באש.

התברר שבאותו יום יצא לאור כרך חדש מספרי "יד ושם" חדושי תורתו של רבי ישראל, כשעותק אחד הובא אחר כבוד לביתו של רבי יוסף.

תיכף משסיים רבי יוסף להכין את הצ'ולנט לשבת כדרכו בקדש, לאחוז בהנהגתם של האמוראים ולקיים בנפשו מצוה בו יותר מבשלוחו, החל להגות בספר ולא הרפה ממנו גם כשנכנסה השבת, עד שלפתע ניתר ממקומו כנשוך נחש ורץ לבית המדרש יש לו סתירה מרש"י...

את שארע שם אחרי תפילת מעריב סיפרו המתפללים אי אפשר לתאר...

רבי יוסף מלווה את המחבר בויכוחים נרגשים מהכולל עד מפתן ביתו ברחוב סלומון, הוא לא מוותר, אורייתא קא מרתחא ביה, עם אגרופים קמוצים ולב משתפך, בדביקות התורה.

רק כאשר באה התעלומה על פתרונה, נפרדו השניים איש מעל רעהו בברכת גוט שבת, כשנהרה נסוכה על פניהם שמחת השבת שמחה של התרת הספיקות, גאון מבין לליבו של גאון. (שיעורי רבי יוסף בבא קמא)

לפני עשרות שנים נכנס הרב משה שטיגל לסוכה של הסטייפלר זצ"ל הוא ראה אותו יושב, ומולו ישב בנו ר' חיים קנייבסקי זצ"ל שהיה אז בחור כבן עשרים ושנים.

לפתע נכנס לסוכה הרב שך זצ"ל, הוא ניגש אל הסטייפלר ולחש לאזנו שהוא רוצה להציע שידוך לבנו ר' חיים, ומכיון שלא נעים לו לדבר ליד הבן, הוא מבקש שישלח אותו מהסוכה.

הסטייפלר הגיב בחיוך, זה בסדר... אין צורך... אתה יכול גם לצעוק, חיים בן כה וכה לא שומע, כי הוא שקוע בלימוד.

לאחר מספר שנים הרב יברוב שמע את הסיפור, וניגש לברר אצל ר' חיים בעצמו אם המעשה נכון.

כשר' חיים שמע על כך, הוא התרגש עד כדי דמעות... באמת? הרב שך הגיע במיוחד עד גבעת רוקח כדי להציע לי שידוך? אני באמת לא זוכר את הסיפור הזה, נו... נו... אז בדיוק הראיה שהסיפור באמת נכון

להתענג בלימוד

ידועים הדברים, מה שכותב האבני נזר בהקדמתו לספרו אגלי טל בזה הלשון: ומדי דברי זכור אזכור, מה ששמעתי קצת בני אדם טועין מדרך השכל, בענין לימוד תורתנו הק', ואמרו כי הלומד ומחפש חדושים ושמח ומתענג בלימודו, אין זה לימוד התורה כל כך לשמה, כי אם היה לומד בפשיטות שאין לו מהלימוד שום תענוג והוא רק לשם מצוה, אבל הלומד ומתענג בלימודו, הרי מתערב בלימודו גם הנאת עצמו.

ובאמת זה טעות מפורסם, ואדרבה כי זה היא עיקר מצוות לימוד התורה להיות שש ושמח ומתענג בלימודו, ואז דברי תורה נבלעין בדמו, ומאחר שנהנה מדברי תורה, הוא נעשה דבוק לתורה, והלומד לשום מצוה ומתענג בלימודו הרי זה לימוד לשמה, וכולו קודש כי גם התענוג מצוה.

הרי לך כמה חשוב השמחה בלמוד שכולו קודש, ועיקר מצוות התורה, היא להיות שש ושמח ומתענג בלמודו.

איתא בפסחים (סח:) רב ששת כל שלשים יום היה חוזר על תלמודו, והיה עומד על מזוזת הדלת, ואמר: חדאי נפשאי חדאי נפשאי (תשמחי נפשי תשמחי נפשי) היות ועבורך קריתי מקרא, ועבורך שנית.

ולכאורה מה רצה לומר בזה "חדאי נפשאי חדאי נפשאי"?

אלא רצה להדגיש בזה, שהלומד תורה אין לו רק שמחה רוחנית, אלא אפילו בעולם הזה יש לו שמחה מכך, "תשמחי נפשי" דהתורה משמחת אנשים, וטוב להם בב' עולמות, וכמו שממשיכה שם הגמ' על רב יוסף שביום חג השבועות אמר לבני ביתו עשו לי סעודה מעגל שהוא שלישי לבטן אמו, שהוא עגל מובחר.

אמר: אם לא היום הזה של קבלת התורה, שגרם שאלמד תורה ואתרום – הרי כמה אנשים רבים הנקראים כמוני "יוסף" יש בשוק, ולא היה הבדל ביני ובינם, אלא הייתי בדרגתם.

דהרי ר' יוסף העיד על עצמו דלא בטלה ענוה, שהרי הוא עצמו עניו, (סוטה מט:) והאם זה מקרי ענוה שמתפאר דמחמת נתינת התורה הוא עדיף משאר אנשים?

אלא שרצה להראות בזה שע"י התורה טוב לו אפילו בעולם הזה, ואדרבה אסור להיות עניו בדבר זה, אלא צריך לדעת ולהחזיר הטוב בליבנו שע"י התורה נעשה שמחה לאדם גם בעולם הזה וגם בעולם הבא, ולכך הכין עגלא תילתא, ולא הוא בעצמו, אלא ציוה לאנשי ביתו להכין לו סעודה כדפרש"י (שם בד"ה עבדי לי) להראות את מתיקות ועריבות התורה, שיש לו ב' עולמות, שגם בעולם הזה הוא כמו מלך שאחרים מביאים לו ומכינים לו את האוכל, והכל ע"י התורה.

על הפסוק (שמואל ב כג ח) אֵלֶּה שְׁמוֹת הַגְּבֻרִים אֲשֶׁר לְדָוִד יָשָׁב בְּשֶׁבֶת תַּחְכֻּמָּי רֹאשׁ הַשְּׁלֵשִׁי הוּא עֲדִינוּ הָעֲצָנִי עַל שְׁמֹנֶה מֵאוֹת חָלָל בַּפֶּעַם אֶחָת:

אומרת הגמרא (מועד קטן טז:): "עֲדִינוּ הָעֶצְנִי" הוא דוד המלך שכשהיה יושב ועוסק בתורה, היה מעדן עצמו כתולעת, ובשעה שיוצא למלחמה – היה מקשה עצמו כעץ.

כתב המעדני יו"ט בהקדמתו לש"ס שכשהיה יושב ועוסק בתורה, היה מתעדן ומענג עצמו כאלו אוכל מעדני מלך, ועל דרך שתרגם אונקלוס על הפסוק "וַיִּחְזוּ אֶת הָאֱלֹהִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ" (שמות כד יא) שהיו שמחים בקרבנות שהקריבו כאילו אכלו ושתו.

וכן אמרו בעירובין (כ"א:): על הפסוק "וְלֶהַג הַרְבֵּה יִגְעַת בְּשׂוֹר" (קהלת יב יב) שכל ההוגה בהן טועם טעם בשר.

וכמו שכתב האור החיים הק' (ויקרא י"ח ב) בבאור הפס' בתהילים (מ ט) "לְעֹשׂוֹת רְצוֹנָךְ אֱלֹהֵי חֲפְצָתִי וְתוֹרַתְךָ בְּתוֹךְ מַעֲיִ" כתב וז"ל ואמרו – "וְתוֹרַתְךָ בְּתוֹךְ מַעֲיִ" פירושו: לרוב חשק עבודת הקדש, עד שמרגיש בלומדו תורת ה' כאילו אוכל וממלא בני מעיו ממזון טבעי עכ"ל.

מסופר שפעם נכנס אדם אחד לרב מטשבין, וראה שהרב מלקק את אצבעותיו ונראה כאוכל דבר מה.

ולפליאתו שאינו אוכל כלום, השיב: שמלקק כל קטע גמ' שלומד, דכל שורה בגמ' טעים לו וערב לחיכו יותר מכל מחמדי העולם הזה, והוא שמח בו יותר מחתיכת בשר.

מספרים על אחד מהצדיקים שבמוצאי יום כיפור אחר תפילת ערבית כשכולם ממהרים לאכול ולהשביע את רעבונם לאחר הצום, ביקש ממשמשו להביא את הצ'ולנט (החמין).

חשב התלמיד בדעתו שכנראה הרב אין בכוחו להגיע לביתו לאכול, לכן מיד מיהר לביתו של הרב להביא את סיר החמין.

משהביא את הסיר, אמר לו הרב זה לא מה שהתכוונתי, תביא לי את הגמרא. כל היום לא למדתי.

כמ"ש במגילת רות (ג ז) על בועז "וייטב לבו" אמרו חז"ל
לסעוד את הלב בתורה. (כתב אמת עמ' קנ)

מסופר על רבי אהרן קוטלר זצ"ל שבא לפניו יהודי בעל בית
תומך תורה, ואמר לו: על פי מה שמבואר בענין של יששכר
וזבולון, דלזבולון יש חלק בעולם הבא מכח מה שתומך
ביששכר ומחזיקו, אזי, לי טוב יותר מאשר לך, שהרי לשנינו יש
עולם הבא בשוה, אתה בזכות הלימוד שלך, ואני בזכות
התמיכה שלי בלומדי תורה, ואילו לי בנוסף גם יש לי עולם
הזה...

הגיב רבי אהרן בתדהמה, ואמר וכי לך יש מושג בהנאת
העולם הזה? וכי אי פעם התענגת ליישב ולהסביר מחלוקת
הרמב"ם והראב"ד, ולהוכיח דאזלי לשיטתייהו בכמה
מקומות?!?!?

סיפר רבי ישראל גנס שליט"א מו"צ שכונת מטרסדורף
בירושלים ומראשי ישיבת קול תורה.

כשלמדנו בישיבת סלבודקה, היינו הולכים מידי פעם בליל
שבת לטיש בוויזניץ, להתענג בעונג השבת.

באחת הפעמים שהה בישיבה ראש הישיבה רבי יחזקאל
אברמסקי זצ"ל וכשראה קבוצה של כחמישה עשר בחורים,
מתכוננת ללכת למקום כלשהו, שאלני לאן מועדות פנינו?

כשאמרתי שהולכים לטיש שאל מה נקבל שם?

אמרתי שהבחורים החסידיים יקבלו חיזוק בתורה ויראת
שמים, ואילו אני עצמי הולך לשם עונג שבת.

הוא הביט בי בפליאה ואמר: הבחורים שהולכים לקבל
חיזוק מהרבי זה מובן, הם רוצים שתהיה להם יראת שמים

לכל השבוע, אבל אתה אומר עונג שבת? וכי יש עונג שבת יותר גדול מללמוד דף גמרא...

מילים אלו שיצאו מלבו הטהור, הטביעו בי רושם עצום, ומני אז וזה היה לפני הרבה שנים אני משתדל בכל ליל שבת ללמוד דף גמרא בתור עונג שבת, הרב אברמסקי זצ"ל באמת לא הבין וכי יש עונג שבת יותר גדול מלימוד דף גמרא!!!

המתכוון למתיקות בתורה

החזון איש זצ"ל תפס שני בחורים שמתבטלים מלימוד תורה, ונתן להם שיחת מוסר. הוא התקרב אליהם ואמר להם בנחת אני יודע שהרבה בני תורה רוצים להרגיש הנאה בלימוד, לטעום את מתיקות התורה, הבעיה היא שהם לא יודעים שיש רק 'מתכון' אחד המביא להנאה הזו.

הטעם המינימלי והעדין ביותר מורגש רק אחרי שקידה של שלוש ארבע שעות של לימוד תורה ברצף, ובלי זה אי אפשר לצייר מהי הרוחניות הזו.

וזה לא נעצר כאן, כי אחרי חמש שעות של רצף ניתן להגיע לפסגות של רוממות, אחרי שש שעות האדם שוכח מכל ענייני העולם ומתדבק בדברים רוחניים, אחר שבע שעות האדם כבר מרגיש קרוב לבורא עולם מתנתק מהגשמיות ומתמלא שמחה.

אחר שמונה שעות, כולו משתוקק לאלוקיו, אחר תשע שעות כולו קודש למעלה למעלה, ואחר עשר שעות של רצף, עין לא ראתה, ואני לא יכול אפילו לתאר לכם את המצב וההרגשה במילים...

לדעת החזו"א הסגולה הבדוקה לתחושת מתיקות בלימוד היא הרציפות, הרציפות בלימוד בלא הפסקות מיותרות המשכיות ועקביות ללא הפוגה שאין בה צורך ופסקי זמן שכל כולם אך למותר, הם אלו שיטעימו לחיכו של האדם את הטעם המתוק שבלימוד התורה או אז ממילא הוא כבר לא ירצה להפסיק.

סיפר רבי מרדכי גיפטר זצ"ל כשלמד בישיבת טלז' בליטא אירע שבחג השבועות לאחר 'המשמר' של ליל שבועות, יצא עם חבריו לשאוף אויר.

והנה למולם התהלך אחד 'מבעלי הבתים' של טלז' ר' אליהו חיים (אודות ר' אליהו חיים זצ"ל הי"ד שהיה מוכר בדים, סיפרו שלמד וסיים את הש"ס שבע פעמים, ובסיום האחרון שעשה השתתפו כל בני העיר בשמחתו במשך שבוע ימים, וגם ראשי הישיבה של טלז' הגיעו להשתתף בשמחת ר' אליהו חיים. ר' חיים מטל זצ"ל היה אומר על ר' אליהו חיים, שיש לו כל כך הרבה ידיעות בתורה שאפילו הוא אינו יודע כמה תורה יש לו)

וכשראה ר' אליהו חיים בחורים מהישיבה מטיילים, הביט בהם בחרדת קודש, ותמה הלא שבועות היום, איך יתכן להסתובב בחוץ במקום לשבת ליד הסטנדר וללמוד?!!!

כמובן שהם השיבו לו, שהלא כל הלילה למדו ברציפות, ורק עתה יצאו למספר רגעים לשאוף אויר, מדין עונג יום טוב.

אמר להם ר' אליהו חיים, האם שמעתם פעם ששיכור יאמר כבר שתיתי מספיק יין שרף?! ברור שלא, ואם כן איך שייך שיש גבולות בלימוד התורה? איך יתכן שיש הפסק מלימוד התורה? הלא צריך להיות שיכור מלימוד תורה, וכמה תורה שלומדים אין זה מספיק וצריך להתאוות לעוד תורה ועוד תורה, וככל שלומדים עוד תורה צריך להיות צמאים יותר ויותר, כמאמר הכתוב "הוי כל צמא לכו למים" (ישעיה נה א) ודרשו חז"ל (בבא קמא ל.) אין מים אלא תורה.

ולא שמענו ששיכור יאמר פעם די!..

זה היה ציור של בעל הבית בעיר טלז'

כתב רבי חיים מוולאזין זצ"ל (רוח חיים על מס' אבות) לבאר דברי התנא "והוי שותה בצמא את דבריהם" (אבות א ד) בזה"ל: לא אמר בצמא, אלא בצמא, שיהיה כשותה מים מלוחים, כל אשר ישתה יוסיף צמא ביותר, כי כל מה שילמוד יותר, יתאוה וינעם לו עוד לדעת תורת אלקיו, וזהו אמרו בצמא ר"ל שותה ועדיין צמא. עכ"ד.

בספר שומר אמונים (מאמר האמונה פרק ו') כותב רבי אהרן ראטה זצ"ל על עצמו.

ומחמת נחיצות הענין אספר מה שבדידי הוה עובדא.

בימי נעורי נפלו עלי נסיונות וחשכות נוראה, שלא יכולתי ליקח ספר בידי, כי טעמתי טעם מרור מאד בכל דיבור, ונפשי היה קשה עלי מרוב מרירות לבבי.

בכיתי הרבה להשי"ת ולא מצאתי לי שום עזר ותרופה, עד שפעם אחת הלכתי על קבר איזה גאון וצדיק, ובכיתי שם בכי רב ועצום במר לבבי, או שינטל נפשי ח"ו או יתהפך לבבי שאוכל לעסוק על כל פנים בתורה כמו איש פשוט, ולא אהיה נדחה משני עולמות ח"ו.

וברוב בכיתי נפל בלבי, שאשוב לביתי, ואקח לי ללמוד במסירות נפש, ויעבור עלי מה.

וכשבאתי לביתי, פתחתי ספר ונפתח לפני הרא"ש של מקואות, ואמרתי מוכרח אני ללמוד זה הלימוד, ולגמרי, אפילו בכל מיני מסירות נפש.

וישבתי ללמוד במסירות נפש גדול, וטעמתי ממש טעם מיתה בכל דיבור, ואמרתי יעבור עלי מה, אפילו תצא נפשי ח"ו אגמור זה הלימוד.

ואחר שגמרתי זה הלימוד במסירות נפש גדול, הטעים לי השי"ת פתאום אור מתוק וטעם נפלא, ונהפך לבבי לאיש אחר ונכנס בי חמידא דאורייתא, עד שאחר כך יכולתי ללמוד אפילו בבית מלא אנשים המדברים, ולא בלבלו אותי. ע"כ.

בקונטרס אנו עמלים ומקבלים שכר מובא מעשה שסיפר רבי יעקב גלינסקי זצ"ל. בעיירה שלהם, היה אדם זקן מופלג שהיה יושב בבית המדרש מצאת השבת עד קרוב לכניסת השבת ולומד בהתמדה עצומה ובמתיקות נפלאה.

כל מי שהיה נכנס לבית המדרש, היה שומע איך שהוא לומד ומשנן בשמחה מופלאה ובהתרגשות מיוחדת, וכך עשה כמעט כל השבוע, למעט הפסקות קצרות לצרכי גופו.

בערב שבת סמוך לכניסת השבת היו באים נכדיו וניניו ואולי אף בני ניניו ללוות אותו בדרכו לביתו, שהיה בשכונה אחרת, שם היה עושה שבתו וחוזר במוצאי שבת לסדר לימודו.

הרב גלינסקי ועוד כמה נערים פנו אליו ובקשו ממנו שיגלה להם את סוד ההתמדה המופלאה שזכה לה...

הזקן סיפר להם, שבצעירותו הוא למד בישיבת וואלוזין, בזמן שהבית הלוי היה ר"מ שם, אך היה ממש הבטלן של הישיבה, כמה דקות אחרי שהתישב ללמוד היה קם ומתחיל לשוטט בישיבה לדבר עם פלוני ואלמוני על דא ועל הא.

יום אחד ניגש אליו הבית הלוי, הניח את ידו על כתפיו ואמר לו "ועלויל ועלוויל" "זאב זאב" אתה יודע שכתוב: "כל השונה, שכינה שרויה כנגדו" ואם כן כשאתה מתחיל ללמוד, באה שכינה ממולך, וכשאתה קם מלימודך, אתה אומר לשכינה הקדושה, סליחה!!! אבל יש לי עיסוקים חשובים יותר, ואתה מגרש אותה ממך.

אתה ניגש אל השני שגם הוא ישב ושנה עם השכינה, וגם אצלו אתה מגרש את השכינה, וכל הזמן אתה מגרש את השכינה, ושוב חזר הבית הלוי על הדברים ואמר "ועלוויל ועלוויל!!! אתה יודע שכתוב כל השונה שכינה שרויה כנגדו, וא"כ כשאתה מתחיל ללמוד באה השכינה ממולך וכו' ועזב אותו לנפשו!!!

כל אותו היום הסתובב סהרורי, בלילה אף לא הצליח להרדם, עד שבבוקר הוא קם עם החלטה שהוא חייב להיות המתמיד של ישיבת וואלוזין.

התיישב ללמוד, וכמובן שמיד בא היצר לבטל אותו כדרכו עד עתה, אבל הוא התחזק והתגבר, ולמרות שהוא הרגיש ממש טעם מיתה בלימודו, התחזק ולא פסק מלימודו.

כך עבר יום אחר יום, שבוע ועוד שבוע, והוא הרגיש ממש טעם מות בלימודו, אבל לא נכנע והמשיך.

כך וכך עברו עליו ארבעה חודשים, שכל יום ויום הרגיש ממש את הגיהנום בלימודו, אבל אחרי שעברו הארבעה חודשים, קיבל לפתע כזו מתיקות בתורה, עד שלא היה יכול להפסיק את הלימוד, והוא ממשיך באותה מתיקות כבר עשרות שנים...

וכאשר הרב גלינסקי זצ"ל סיים את הסיפור המופלא, הוא אמר: לכל אחד יש מה שנקרא התחלות קשות, לאחד ההתחלה היא כמה שבועות, ולאחד חודש או חודשיים, ובמקרה הזה זה לקח אפילו ארבעה חודשים, אבל כל הדבר הזה אינו יותר מחשבון של חודשים..

נורא להתבונן בכך, וכי מי לא יתן כמה חודשים בשביל דבר גדול כזה, להיות תלמיד חכם ולעסוק בתורה במתיקות כזו עשרות שנים?...

הרב יצחק דרוזי שליט"א מספר שלא פעם אמר הרב אלישיב זצ"ל כי התורה זה כמו ממתק, אם תבלע בלי ללעוס ולהרגיש בחיך לאורך זמן את טעמו לא תרגיש במתיקות, גם אם הוא יהיה הממתק הכי טעים שיש.

כך גם בתורה, לא ניתן לחוש את מתיקותה כאשר 'בולעים' אותה במהירות ובחיפזון, כדי לחוש במתיקות צריך להתעמק בתורה, רק אז מקבלים טעם בלימוד.

כשלומד ברפיון ובחובבנות ללא עמל ויגיעה, הוא יהיה לשחוק וללעג בפי הבריות.

כמו שמסופר על 'חפפן' שלמד הלכות שחיטה ורצה לקבל תעודה מהרב, הוא חשב שהבחינה זה משחק ילדים אבל הרב שאל אותו שאלות פשוטות ואפילו עליהן הוא לא ידע לענות.

הרב פתח ושאל מה זה אוגרת? הכוונה לסכין שחיטה שיש לה פגימה שאוגרת את הבשר. הלה השיב: זו ילדה בת שתים עשרה וחצי.

אם כך שאל הרב מה זה בוגרת? זו תאנה יבשה.

אם כך מה זה גרוגרת? זו תרנגולת שיושבת על הביצים.

אם כך מה זה דוגרת? זה ספק זכר ספק נקבה.

אם כך מה זה אנדרוגינוס? זה הים הגדול.

אם כך מה זה אוקיינוס? ענה לו את זה אני לא יודע, אמר לו הרב נכשלת בבחינה.

כשיצא החוצה, פנה לחבריו ואמר בכעס!!! ראיתם? רק לא ידעתי מה זה אוקיינוס והוא הכשיל אותי בבחינה...

כמו כן מסופר על עם הארץ אחד שהיה גר בוואלוז'ין שאהב לרשום הערות והגהות שלו בספרים שהיה לומד בהם בשולי הדף, ועוד להוסיף את חתימת שמו ליד החידוש, בכדי להראות שהוא בעל החידוש.

והנה מיודענו ביקש מרבי חיים מואלוז'ין להשאל לו מסכת עירובין, רבי חיים הזהיר אותו, אשאל לך אך בתנאי שלא תרשום הערות, וקל וחומר שלא תחתום את שמך.

הוא הסכים, ולקח את הספר, באמצע המסכת הוא הגיע למשנה בדף ל"ה למילים 'חמר גמל' ותמה ממה נפשך, אם מדובר על חמור מה העניין לגמל? ואם מדובר על גמל מה הקשר לחמור? ובכלל ממתו כותבים חמור בלי ואו?

לאחר עיון מעמיק, הוא הגיע למסקנה שיש כאן טעות סופר, ודרוש תיקון, גבר עליו יצרו ומיד הוא הוציא קולמוס, ורשם בשולי הדף צריך לומר "חמור גדול"...

כשרבי חיים קיבל את הגמרא, הוא מיד חיפש אם הליצן הזה עמד בתנאי.

הוא דפדף ומצא את ההערה, צריך לומר חמור גדול.

אמר רבי חיים אני רואה שהוא לא עמד בדיבור שלו, וכתב הערה
יותר מזה הוא גם העז לחתום את שמו... "חמור גדול"

*

הרב אלישיב זצ"ל חיה דוגמא מוחשית למי שהיתה לו מתיקות
נפלאה בלימוד התורה, הוא היה יושב ולומד בכזו התמדה, בכזה חשק
והתלהבות נעורים, גם בימי זקנותו.

אין זה אלא בגלל הרגשת המתיקות שהיתה לו בלימוד כמו ילד
שחביב עליו ממתק.

אמר הרב אלישיב זצ"ל כי גם מי שלומד לפי הספקים ואפילו
בבהירות, צריך להקדיש זמן להתבוננות בלימוד, בכדי לטעום
ממתיקות התורה.

כי למתיקות התורה לא ניתן להגיע באמצעות לימוד שטחי, ומתוך
לחץ של הספק, אלא רק על ידי לימוד מתון ועמוק בשלוה, בריכוז.
הרי מי שבולע ממתקים אינו יכול לחוש את החוויה ולהנות מהטעם
כמו שצריך, רק מי שמוצץ סוכריה ומגלגל אותה על הלשון מפיק
ממנה את מירב העונג.

וקל וחומר בתורה הקדושה, שהיא הדבר המתוק ביותר שנאמר עליה
בתהלים (יט יא) "הַנְּחַמְדִּים מְזֶהָב וּמְפֹזָרָב וּמְתוּקִים מְדָבֵשׁ וְנִפְתָּ
צוּפִים"

שהרי לאכילת הממתקים יש גבול, כי אם אוכלים הרבה זה נמאס,
גורם למחלות והורס את השיניים. אך בתורה הק' אין גבול למתיקות,
ככל שאדם טועם את מתיקותה, ההנאה גוברת ומגרה אותו עד בלי די
(ומתוק האור מעמד הר סיני)

והנה הרב בעצמו בגדר "ברוך אומר ועושה" באחת השנים מספר
ימים לפני חג הפסח ביקש הרב אלישיב שאיש לא יכנס לחדרו משום
שעליו להשלים לימוד כלשהו.

הרב דרוזי שליט"א לא עמד בפיתוי, הציץ אל החדר ועקב אחר
מעשיו.

והנה הוא רואה שהרב פתח את המשנה ברורה בסימן תכ"ט, ולמד את ההלכה של "שואלין בהלכות פסח קודם הפסח שלושים יום" במתיקות נפלאה ובמאמץ עיוני, כאילו זה דבר חדש בשבילו.

יותר מזה, לפעמים הרב תפס מילה או משפט מסוים וחזר עליו שוב ושוב עם מנגינה מיוחדת ומתוקה.

אם כך חובה עלינו לקבוע 'סדר מתיקות' באופן קבוע לפחות פעם בשבוע, לימוד 'לשם מתיקות' ללמוד בשלוחה בעיון, רק לשם שמים.

מסופר על רבי יוסף דב מבריסק זצ"ל שפעם אחת למד את התיבות "אמר אביי" במשך שש שעות.

וזה לא היה בגלל שהוא חידש פלפולים במילים הללו, אלא רק משום שהוא הרגיש מתיקות רבה כל כך, בתיבות "אמר אביי" עד כדי כך שהוא לא היה מסוגל להמשיך הלאה בלימוד...

מסופר בספר תולדות אדם (פרק ז) על רבי זלמן מולאוין אחיו של רבי חיים זצ"ל שפעם שמע אותו מישחו כשהוא שונה דבר תורה אחד פעם אחר פעם, שלוש מאות פעמים. ולאחר חודש ימים שוב ראה אותו חוזר על הדבר הנ"ל עוד שלוש מאות פעמים.

וסיפר ר' ליב מווילנא על אביו ר' בער, ששאל את הצדיק, שנינו (חגיגה ט:) אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחד וכו' אבל יותר ממאה פעמים ואחד לא שמענו?

והשיב לו אולי זה השיעור מסוגל לזכרון, אבל לחבוב התורה אין לה שיעור ואלו היה מספיק לי הזמן הייתי חוזר דבר אחד שנה תמימה...

הפסוק במשלי (כו ז) נִפְּשׁ שְׂבַעַה תְּבוּס נֶפֶת, וְנִפְּשׁ רַעְבָּה כָּל מֵר מְתוֹק: פי' הגר"א הענין: כאשר לא יחפוץ האדם בהגיון התורה, כי נפשו "נִפְּשׁ שְׂבַעַה" אז אינו טועם מתיקותה, ואז "תְּבוּס נֶפֶת" אך כאשר "וְנִפְּשׁ רַעְבָּה" נפשו רעבה שמשתוקקת ומתאוה לעסוק בתורה אפילו "כָּל מֵר מְתוֹק" לו, מחמת שיגע בה מאד, וציער את עצמו עליה עכ"ל.

הרי לנו שעוצם ההשקעה בעמלה של תורה, מולידה אצל העמל בה השתוקקות עצומה, עד שנעשה אצלו כל מר מתוק, עריבות זו שירגיש, תהיה כלי נפלא להגביר חיילים בהתמדתו.

וסיפר חכם אחד על קרוב משפחתו, שאחרי סעודת ליל שבת הוא יושב ולומד בהתמדה גדולה עד הבוקר.

כששאלוהו כיצד הוא מסוגל לזה, הוא ענה שאמנם בהתחלה זה קשה, אבל אח"כ יורד הקושי, והלימוד נעשה ערב ומתוק, ההתמדה מולידה עריבות, והעריבות מביאה להתמדה וכן הלאה עד אין קץ.

ההתמדה בתורה מולידה עריבות בלימוד, והיא הכלי שעל ידו מתאוה אדם להוסיף לימוד על לימודו והתמדה על התמדתו.

כחודש לפני הסתלקותו של ראש ישיבת תורה אור רבי פנחס שיינברג זצ"ל בא לפניו תלמידו רבי אלחנן פרץ שליט"א ושאל אותו מה פירוש הפסוק "לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי?"

אמר לו הרב כי פירוש הפסוק הוא כך, כמו ילד המשחק בצעצועיו ומרוכז בהם, וחדוותו שם, כך הלומד צריך לשמוח בדברי התורה ולהשתעשע בהם, ולטעום את טעמם ומתיקותם.

ונאים הדברים למי שאמרם, כי כך היה הוא מתענג בדברי התורה, ושמוח בהם שמחת עולם, ורגיל היה לומר בפני בני הישיבה את דברי האגלי טל בהקדמתו, כי עיקר הלשמה בתלמודו של אדם זו השמחה והתענוג בלימוד.

בספר עמק הפרשה מספר הרב מיכאל זכריהו שליט"א, (מח"ס שו"ת במעגלי צדק עמק העיון ועוד) וז"ל: בדידי הוה עובדא באחת הפעמים בהם נזדמנתי לשהות במחיצת ראש ישיבת הנגב רבי יששכר מאיר זצ"ל ניצלתי את ההזדמנות ושאלתיו אודות בחור, שאופיין באי חשק לימודי, וכל הדרכים בהם ניסינו לשכנעו ולהחיל בו שינוי לטובה לא הועילו ומאמצינו עלו בתוהו.

רבי יששכר מאיר חשב קימעה, ואז הציע לאפשר לו לעסוק במילי דאגדתא, בהסבירו, כי חומר זה יקל מעליו את הלחץ בו הוא שרוי וייתב עמו.

השבתי לרב זצ"ל כי ניסינו גם את הכיוון הזה, אך ללא הועיל, והוא השיב כי אם כך, אזי יש להציע לו ללמוד נביאים וכתובים, בהטעימו כי הם דברים קלים ושונים לכל נפש, בפרט שיש שם סיפורים חשובים את לב הקורא, וביותר אם לומד זאת עם פירושים כמו מצודת דוד או מלבי"ם, הוא יתחבר ויימשך לדברים וכך אט אט יקבל גישמאק, טעם בלימוד, עד שיגיע זמן בו ירצה להעשיר את ידיעותיו ולהתעניין בשאר התחומים כמו משניות וגמרא במילי דאגדתא ומשם הדרך קלה עד שיקבל טעם אף בסוגיות החמורות הנלמדות בישיבה.

הבט הוסיף הרב ואמר: הלא זה פלא גדול, כיצד בדורנו בחור מקבל טעם בלימוד יום שלם, מפאת סברא טובה אחת שאמר.

בבחרותי בעת שלמדתי בפוניבז' סיפר הרב, בחור שלא היה בקי בכמה סדרים בש"ס לא היה מרגיש בתוכו את המתקנות בלימוד, ואילו היום, חסד גדול עושה עמנו הקב"ה, כשאני רואה שבחור בא לדבר בלימוד וחוקר חקירה בלימוד, נושא ונותן בסוגיא, מפלפל בדברי הראשונים, ואף נותן גדרים, הוא מחלק את הענין לשני דינים חלוקים, ולפי זה מיישב קושיה ישנה, הוא מקבל סיפוק ושמחה לכל היום סיים.

ואכן חכם עדיף מנביא, ולאחר שיישמנו את הוראתו בענין אותו בחור ראינו את השינוי אחרי תקופה, הפלא ופלא הבחור הפך למתמיד מלא שמחת חיים בין כותלי בית המדרש. (עמק הפרשה במדבר)

וכך כתב המשגיח הצדיק רבי דב יפה, מובן מאליו שעלינו ללמוד בעומק העיון כפי המסורת שהנחילו רבותינו ראשי הישיבות זצ"ל, אך שומה עלינו להשמר מלקפוץ גבוה מדי, למושגים הגבוהים מהשגותינו העכשוויות.

עלינו ללכת שלב אחרי שלב, תחילה לעמול בעיקר על הבנה יסודית של הגמרא, ובלימוד זה אפשר לטעום את כל מיני המתקוות,

ולאחר שנבסס עצמנו בלימוד יסודי של הגמרא, ובסברות והגדרות המותאמות להשגותינו השכליות, נהיה בשלים יותר להעמיק ולעסוק בסברות ובהגדרות דקות ועדינות.

והנה הן אמת שכל אחת מהמעלות הנזכרות היא יקרה מפז, ובודאי שראוי לרכוש אחיזה בכל סוגי המעלות, ובכל תחומי הלומדות, אך חשוב מאד שכל אחד יתבונן אל תוכו, וימצא את צורת הלימוד אשר מתאימה עבורו במיוחד, ואשר בה הוא זוכה לעריבות ולהצלחה מיוחדת.

אין ספק שישנם רבים שלא מרגישים מספיק עריבות בלימודם, משום שהם משקיעים את עיקר כוחם ומרצם, בתחומים שזוכים להערצת הסביבה, להשגת מעמד וכדו' ואינם נותנים בלימודם ביטוי מספיק לכשרון ולנטיית הלב שלהם עצמם.

לעניין זה יש השפעה גדולה גם על כלל ההצלחה בלימוד, הנסיון מלמד שתלמידי חכמים רבים הצליחו דוקא משום שעיקר לימודם היה באופן שהתאים להם במיוחד, ולדאבון לב רבים התפתחו פחות ממה שהיו יכולים, בגלל שלא נתנו בלימודם דגש מספיק לכשרון ולנטיית הלב שלהם עצמם.

*

רבי יצחק זלזניק זצ"ל היה מספר כיצד מורו ורבו רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל היה יושב אתם בשעת רעוא דרעוין בחושך, ומזליף עליהם טל תחיה.

בשלב זה היה קולו נשנק, ועיניו מצטעפות דמעות, כך היה רבי איסר זלמן אומר:

"פתחי לי אחותי רעיתי יונתי תמתי" שנות הנעורים הם הזמן המתאים לרכוש טעם ו'געשמאק' בלימוד, ללקק את השפתים מסברא טובה, מקושיה של רבי עקיבא אייגר...

אך אם מבזבזים חלילה את השנים הצעירות, ומתרגלים להנות משטויות, ואז ברבות השנים רוצים להרגיש טעם בלימוד, זה כבר

מאוחר מידי, "דודי חמק עבר" וכאשר זעק רבי יצחק "דודי חמק עבר" שמעו בברור את האסון הגדול, את הטרגדיה הנוראית של זה שלא נהנה מהלימוד...

את הסיפור הבא סיפר רבי מאיר הייזלר מתלמידיו
האהובים של הרב שך זצ"ל

הוא היה נוכח כאשר הרב שך זימן אליו אנשי ציבור בעיקר
מחו"ל בעניין ציבורי חשוב.

הוחלט שהיות והכנס חשוב ביותר, לא יתנו לאף אחד
להיכנס לרב ביום הזה.

והנה בא אב עם בנו בן הארבע עשרה, וביקש מן הנוכחים
שירשו לו להיכנס לדקה אחת בלבד אל הרב שך כדי לקבל
ברכה בעבור בנו שיצליח בתורה.

הנוכחים אמרו שאם זה לדקה אחת בלבד הם מוכנים
לוותר.

האב והבן נכנסו לרב שך ושהו שם זמן רב, אומר הרב
הייזלר לפי מיטב זכרוני לפחות שעה או שעה וחצי.

כשיצאו הביעו האנשים שהמתינו בחוץ את תרעומתם
הייתכן אמרת שאתה נכנס לדקה ונשאר שעה וחצי?

השיב האב, אינני אשם, באמת נכנסתי רק לקבל ברכה ותו
לא, אספר לכם מה היה...

כאשר ביקשתי ברכה שבני יצליח בתורה, שאל הרב שך
את בני האם יש לו שמחה בלימוד? הבן השיב שלא. אין הוא
מרגיש שמחה בלימוד? הרב שאל אותו מדוע? והשיב הבן אינני
מבין מה שמלמדים אותי.

שאל אותו הרב שך מה אתם לומדים עכשיו? ענה בני פרק
אלו מציאות.

הרב לקח שתי גמרות, אחת בשבילו ואחת בשביל הנער בן הארבע עשרה והתחיל ללמוד איתו ולהסביר לו את כל העניין של יאוש שלא מדעת, כמו שרק הרב שך יודע להסביר.

בסוף שאל אותו הרב שך האם עכשיו אתה מבין את הסוגיה? הבחור ענה כן, אני מבין טוב מאוד, והתחיל לבכות...

הרב שך שאלו מדוע הוא בוכה. והבחור השיב אני בוכה משמחה, שזכיתי פעם ראשונה להבין סוגיה על בוריה, וזו הפעם הראשונה שיש לי טעם בלימוד...

רק לאחר מכן נתן הרב את ברכתו, אם כן אני מברך אותך שיהיה לך תמיד טעם בלימוד ושתצליח בלימוד. סיים האיש את התנצלותו, אם כן תבינו שאינני אשם ולא יכולתי להפסיק את הרב שך שישב ולמד עם בני.

מיד אחרי זה יצא הרב שך התנצל על מה שעיכב את כל האנשים שבאו לפי הזמנתו, משום שעסק בעניין שאינו סובל דיחוי, והיה חייב להקדיש לו זמן.

הוא הודיע שעכשיו הוא כל כך עייף, שאינו יכול לקיים את הישיבה עם המוזמנים, ובקש לדחות את הישיבה למחרת.

הוסיף רבי מאיר, שהרב שך הסביר מדוע הקדיש את הזמן הזה לילד שלא הרגיש טעם בלימוד.

הרב אמר: להרגיש טעם בלימוד זה עניין של פיקוח נפש, מי שאין לו 'געשמאק' בתורה, מי שאין לו טעם בלימוד התורה, הרי הוא כחולה מסוכן, ובשביל פיקוח נפש הייתי צריך להקדיש לו את הזמן, גם אם זה היה על חשבון האנשים שהמתינו בחוץ...

רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל בספרו אמרי דעת כותב איך מרגישים טעם בלימוד?

ראשית צריך להתרגל ללמוד ללא הפסקות, לא לעשות את הלימוד קרעים קרעים, כי עיקר ההצלחה בתורה הוא כשלומדים בהמשך אחד.

התבוננו בדבר ותראו פעמים מתחילים ללמוד בהכרח ובקושי, עצלות הגוף מכבידה על השעבוד ללימוד התורה, אך משמתגברים ונכנסים ללימוד, לומדים רבע שעה או מחציתה, מתחילים להרגיש משיכה ללימוד, דבר זה הוא מכת קדושת התורה המשיבה לנפשו של האדם את ההרגשה בטעמה של תורה, ומתוך כך גוררת אותו להמשיך בלימוד ביגיעה ובעמל, אך כל זה אם לומד ללא הפסק ברציפות.

העצה להצליח בזה לימדונו רבותינו בעלי המוסר, שיקבע לעצמו זמן מה בתחילת לימודו שבזמן זה אינו מפסיק ולומד בהמשך אחד, קביעות זו תשפיע להרגיל בהתמדה, וסופה שתרבה וימשיך בלימוד ברציפות זמן הרבה.

והשנית, אופן הלימוד שישתדל ללמוד בנחת ולא במהירות, לברר את הכתוב, ואיני מכוון בזה להתעכב מיד בכל העמקות, שזה חלק נוסף שגם לכך נתבעים, אבל ההתחלה צריכה להיות להתבונן במתינות לקנות את תוכן דברי הסוגיא, ללמוד פעם אחת דברי הגמ', ואם לא מבינים לחזור פעם שניה וללמוד דברי רש"י, ולדייק דבריו ולנסות שוב להבין עד שהקב"ה עוזר ומבינים.

הקושי וההכבדה בלימוד באה בגלל המהירות שרוצים להספיק ואין מתעכבים בשימת לב לדעת ולהבין, סבורים שמהלימוד המהיר כבר יודעים, והדבר מצוי כשמתחילים ללמוד דברי התוס' ואין מבינים כראוי את דבריהם, אין מבינים קושייתם, סיבת הדבר מפני שאין בהירות בהבנת הגמ', אחר שישבו ויבררו היטב במתינות דברי הגמ' ופירוש רש"י, יוכלו להבין מה באו התוס' להקשות, ומה הוסיפו בביאור הגמ'.

וכן הוא בלימוד דברי שאר הראשונים והעצה לזה ללמוד עם חברותא לברר יחדיו הגמ' והראשונים, שמתוך שמציעים הדברים זה לזה, יראו מה ברור להם ומה לא הבינו, ועי"ז תהא משנתם סדורה להם (אמרי דעת ח"ב עמ' קצג קצ"ד)

סיפור מחזק מספר ראש ישיבת "מאור התלמוד" רבי
אבהם יצחק הכהן קוק שליט"א.

היינו פעם עם ילדים ונערים אצל רבי חיים שאול גריינמן זצ"ל בקשנו שיחזק אותם בדברים. הוא ניאות וסיפר איך וכיצד לימד אותו דודו החזון איש זצ"ל ללמוד את הגמרא.

בעודו נער בקש אביו רבי שמואל זצ"ל מגיסו החזון איש זצ"ל שילמד עם בנו גמרא. החזון איש זצ"ל הסכים והם החלו ללמוד מסכת זבחים. לכאורה מסכת קשה עבור ילד צעיר, אבל החזון איש ביכר ללמוד מסכת זו.

בדיעבד העיד רבי חיים שאול בעצמו, שזו המסכת שהיטיב לדעת אותה לאורך ימים וכך סיפר רבי חיים שאול גריינמן זצ"ל, את הדרך אותה לימד אותו החזון איש זצ"ל בקניין הגמרא.

בשעה שלמדו, בקש ממנו החזון איש שיחזור על דברי הסוגיה, שהספיקו ללמוד. הילד החל לומר דברים שהתחדשו לו, קושיה מבריקה על דברי הגמרא, אבל החזון איש היסה אותו, לא לזה כוונתי, החל נא לומר את דברי הגמרא בעל פה, אמור בשמם של האמוראים בקש החזון איש. רבי יוחנן אמר כך רבא אמר כך.

הילד החל להרצות את הדברים, דברי הגמרא, דברי התוספות, מידי פעם ניסה לסטות ולהקשות קושיא, החזון איש היסה אותו, לא! המשך לומר את לשון הגמרא, התוספות! ומשסיים אמר החזון איש זצ"ל חזור עוד פעם.

לאחר ששב וחזר על הגמרא, הבהיר החזון איש לילד, במשנה כתוב ושננתם לבניך שיהיו דברי התורה משוננים בפיו, שאם ישאלך אדם אל תגמגם ותאמר לו, אלא אמור לו מיד. זה עדיין אצלך לא כגדר אל תגמגם, אמור שוב מהתחלה ושוב חזר ואמר, וחזר חלילה עד שהחזון איש אמר לו, נו עכשיו זה כבר בגדר אל תגמגם... אבל זה עדיין לא בגדר אמור לו מיד... לכן תמשיך ותאמר את לשון הגמרא. כך עד כעשר פעמים, או אז אמר לו החזון איש זצ"ל בקורת רוח, עכשיו זה כבר אצלך בגדר אמור לו מיד...

לפתע סיפר רבי חיים שאול זצ"ל הרגשתי קורת רוח רבה כל כך, קניתי ידיעה כל כך ברורה ובהירה בגמרא, הרגשתי שדברי הגמרא מונחים בכיסי... הבנתי והשכלתי את הדרך לקניין הגמרא, כך נעשים שליטים על הש"ס, ורק לאחר ידיעה כזו אפשר להתעשר מדברי הגמרא ממקום למקום.

את הדבר הזה צריך כל ילד, בחור, צורב, לדעת, שההנאה האמיתית מלימוד הגמרא, היא השינון והידיעה הברורה בעצם הגפ"ת. ואחר כך מגיע הטעם הנוסף של העמקה, קושיא ודימוי מילתא למילתא.

אתה יכול להגיד בשמי לבחורים סיים רבי חיים שאול זצ"ל שמי שילמד ככה במשך חודש ימים, לא משנה מה הוא חש קודם לכן, אבל לאחר חודש ימים הוא יקבל טעם בלימוד, ואכן היו שניסו זאת, ואם כי לא הגיעו עד עשר פעמים, אבל כשידעו בבהירות את הסוגיה קיבלו טעם אחר. בלימודם.

והערב נא

באחד מבתי החולים, היתה מחלקה שנועדה עבור חולים במחלה קשה במיוחד, באחד הלילות העמידו רופא חדש לתורנות במחלקה, באותה עת המחלקה היתה תפוסה עד אפס מקום בחולים מסוכנים, והנה הרופא החדש עמד נבוך, כיצד יטפל לבדו בכל חולי המחלקה? הוא שח את דאגתו לממונים, אך הם השיבו לו, שאין ברירה יש מחסור ברופאים, ואי אפשר למנות יותר מרופא אחד לתורנות לילה.

סביר להניח שהלילה יעבור בשקט ניסו להרגיע אותו, אם תתעורר בעיה תתקשר מיד להזעיק תגבורת.

רק התחילה התורנות שלו, והצרות התחילו לצוץ, חולה אחר חולה התעוררו משנתם עם סיבוכים קשים, הרופא הצעיר מצא את עצמו מתרוצץ מחולה לחולה ומטפל בהם כמיטב יכולתו, אפס כי כוחותיו היו דלים מדי, נסיונו מועט מדי, והוא לא הצליח להעניק את הטיפול הדרוש לכל החולים.

לפנות בוקר אירע האסון, בעוד הוא מתמודד לבדו בשארית כוחותיו להעניק את הטיפול הדרוש לחולה פלוני, מת חולה אחר במחלקה, טרם הצליח להגיע אליו כדי להעניק לו את הטיפול שהיה זקוק לו נואשות.

תבעו את הרופא למשפט, באשמת 'רשלנות רפואית' בבית המשפט נעמד הרופא הנאשם וטען בלהט כלפי השופט, עבדתי במסירות נפש ממש, רצתי ממטה למטה ולא נחתי כל הלילה, האם ניתן להאשים אותי? הרי פשוט לא הספקתי להגיע לאותו החולה שמת לבסוף, זה לא היה בכח אנוש...

ענה השופט: הרי אמרו לך שאם לא תסתדר תזעיק תגבורת, מי ביקש ממך לנסות להסתדר לבד, אתה אשם בגרימת מוות ברשלנות היות ולא הזעקת את התגבורת שהיה עליך להזעיק...

את הסיפור הזה סיפר הרב שמשון דוד פינקוס זצ"ל כשהוא מוציא מכך מוסר השכל, יש הרבה דברים שאנחנו לא יכולים לעשות לבד, באמת אין לנו כחות, לא יוכלו בשמים לתבוע אותנו למה לא עשינו את מה שלא יכולנו לעשות, אבל היות ונצטוו בתורה לעשות את אותם הדברים, היה עלינו לפנות לעזרה לבקש מהקב"ה שיעזור לנו, ועל כך יתבעו אותנו למה לא בקשת עזרה משמים?

אשר על כן מכיוון שכולנו זקוקים לסייעתא דשמיא לחשק בלימוד התורה, ישוב הדעת, הבנה, שמחה בלימוד, וכו' חשוב כל כך שנפנה תמיד לבקש מהקב"ה עזרה והוא בוודאי ישלח לנו תגבור.

על גדולי ישראל מסופר שגם כשהיו בגיל זקנה ושיבה המשיכו לבכות ולהתחנן והערב נא ה' את דברי תורתך בפנינו.

ומספרים על רבי אהרן קוטלר זצ"ל שהיה מברך ברכות השחר בחדרו כשהוא חוזר עשרות פעמים בהשתפכות הנפש על בקשת "ותרגילנו בתורתך" מתוך בקשת רחמים ותחנונים.

סיפר רבי שמאי הכהן גרוס שליט"א שהיה עומד בימי חול המועד ליד הרב אלישיב זצ"ל בתפילת שמנה עשרה, והיה רואה כי בסוף

שמונה עשרה כשאמר "באלהי נצור" "פתח לבי בתורתך" בקש ממש בתחנונים, והיה חוזר עוד פעם ועוד פעם פתח לבי בתורתך".

רבי חיים מאיר ואזנר זצ"ל בנו של רבי שמואל הלוי ואזנר בעל השבט הלוי זצ"ל העיד על אביו, אני לא זוכר את אבי זצ"ל מתפלל את ברכת "אהבה רבה" שלפני קריאת שמע של שחרית ללא דמעות בעיניו, כי תמיד היה הוא דומע בתחנוניו, "ותן בלבנו להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה"

יהודי בן מאה ואחד, שזכה להיות "ספר תורה" מהלך, בוכה ומתחנן.

ובספרו דרשות שבט הלוי (ח"א פ"ט) הוא כותב ואפילו אם אחד אינו בעל כשרון, אם יתפלל יזכה לקבל כשרונות.

אחד מנכדיו זכה לעמוד לידו זצ"ל בתקופה האחרונה, כאשר מחמת שנחלשה שמיעתו, הוא התפלל מעט בקול.

אותו נכד העיד שהיה שומע אותו מתפלל בתחינה מיוחדת, את תפילת "אתה חונן לאדם דעת, חננו מאתך דעה" כאשר ברכה זו ארכה כמה דקות.

ואמר הרב ואזנר זצ"ל יש לספר באוזני התלמידים, כיצד אבותינו פלגי מים ירדו עיניהם, ב-"והאר עינינו בתורתך" ואיך התחננו כבן צעיר המתחנן על נפשו ב-"השיבנו אבינו לתורתך" כמה תחינות הפילו לפניו יתברך ב-"אתה חונן לאדם דעת" וב-"הוא יפתח לבנו בתורתו"...

ואמנם האיש הזוכה לידיעת התורה, הוא הולך בין אנשים, ונדמה לאדם הרואה לעינים כבן אדם, אבל באמת הוא מלאך, הגר עם בני תמותה, וחי חיי אצילות, ומרומם על כל ברכה ותהלה... (חזון איש קובץ אגרות אגרת י"ט). אילו היו בני אדם מרגישים... במתיקות... ועריבות... טוב התורה... היו משתגעים ומתלהטים אחריה...

מעלת לימוד התורה ביחס לשאר המצוות

אמרו חז"ל (ירושלמי פאה פ"א ה"א): על המשנה "ותלמוד תורה כנגד כולם" כל מצוותיה של תורה, אינן שוות לדבר אחד של תורה. ובאר הגר"א דהיינו למילה אחת של תורה. דהיינו שכל המצוות ביחד לא שוות ללימוד התורה.

וכך כתב הרמב"ם (הלכות תלמוד תורה פרק ג הלכה ג). אין לך מצוה בכל המצוות כולן, שהיא שקולה כנגד תלמוד תורה, אלא תלמוד תורה שקול כנגד כל המצוות כולן.

מעלת לימוד התורה בשבת

כתב המקובל החסיד הרב רחמים שרים זצ"ל תלמידו של גאון המקובלים בירושלים הרב שאול חיים דוויק הכהן זיע"א בספרו שערי דרך החיים (ח"ג סימן קצה) וז"ל ושמענו מפי הרב יוסף חיים (הבן איש חי) שהלומד בשבת עולה י"ז אלף פעמים על החול מפי מגידי אמת עכ"ד.

וכתב בספר שיבת ציון (ח"ב רלג, להרה"ג בן ציון מוצפי שליט"א): א"ל מו"א המקובל רבי סלמן מוצפי זצ"ל שצריך לומר י"ז אלף רבוא כי כך שמע מפי חכמי הקבלה שבירושלים (וזאת עפ"י הכתוב בספר עץ חיים למהרח"ו ובתקוני הזהר ועוד)

ואם כן 17 אלף ריבוא הוא מאה שבעים מליון. לפי זה לימוד תורה של שעה אחת בשבת, שווה כמאה שבעים מליון שעות של חול.

ומה שכתב הבן איש חי (שנה ב בהקדמה לפרשת שמות) ששעה אחת בשבת שווה כאלף שעות בחול, אמר לו אביו זצ"ל שהוא לאו דוקא ובדרך הפלגה כתב כן, (כמו שאומרים 'חמץ אפילו באלף לא בטל', ובאמת שגם ביותר מאלף, אינו בטל.)

חוברת זו שהנגך אוחז בידך, נקראת בשקיקה על ידי כל שכבות הציבור, ורבים מוסרים מהם דרשות לציבור. ויש ביקוש להגדיל את התפוצה, כי אין הקומץ משיביע את הארי.

בסכום של 100 ₪ ניתן להדפיס כ-40 חוברות והנגך שותף בזיכוי הרבים. של מאות שעות של לימוד תורה בשבת קודש, והכל יהיה נזקף לזכותך.